

Mezinárodní trestní právo

Mezinárodní právo a pirátství

Prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.

Obsah

- Tradiční mezinárodní právo
- Úmluva OSN o mořském právu (1982)
- Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby (1988)
- Rezoluce RB OSN k aktům pirátství u pobřeží Somálska

1. Tradiční mezinárodní právo

- Piráti = nepřátelé lidského pokolení (*hostis generi humani*)
- Protiprávní násilné jednání soukromých osob na (volném) moři namířené proti lodi nebo proti osobám nebo majetku na palubě
- Právo každého státu kontrolovat a zabavit pirátskou loď, zatknout osoby a zabavit majetek na palubě
- Pirátství = tradičně považovaný za univerzální zločin, tj. každý stát oprávněn stíhat

2. Úmluva OSN o mořském právu (1982)

- Čl. 100: Všechny státy v co největší míře spolupracují při potírání pirátství na volném moři nebo na jakémkoli jiném místě, které nepodléhá jurisdikci žádného státu.
- Čl. 101: Za pirátství se považují následující činy:
  - a) jakýkoli protiprávní čin násilí nebo zadržení anebo jakýkoli loupežný čin spáchaný k soukromým účelům posádkou nebo cestujícími soukromé lodi nebo soukromého letadla namířené:
    - i) na volném moři proti jiné lodi nebo letadlu anebo proti osobám nebo majetku na jejich palubě;
    - ii) proti lodi, letadlu, osobám nebo majetku v místě, které nepodléhá jurisdikci žádného státu;
  - b) dobrovolná účast...
  - c) podněcování nebo usnadňování...

2. Úmluva OSN o mořském právu (2)

- Čl. 103: Za pirátské jsou považovány lodě nebo letadla, které jsou osobami, pod jejich skutečnou kontrolou se nacházejí, určeny k spáchání některého z činů uvedených v článku 101. To platí i pokud jde o lodě nebo letadla, kterých bylo použito k spáchání takových činů, jestliže zůstávají pod kontrolou osob, které se těchto činů dopustily.
- Čl. 105: Na volném moři nebo na kterémkoli jiném místě, které nepodléhá jurisdikci žádného státu, může každý stát zabavit pirátskou loď nebo letadlo anebo loď nebo letadlo uchvácené piráty a jsoucí v jejich moci a zatknout osoby a zabavit majetek na palubě. Soudy státu, který provedl zabavení, mohou rozhodnout o sankcích, které mají být uloženy, jakož i o opatřeních, která mají být učiněna, pokud jde o tato letadla, lodě a majetek, s výhradou práv třetích stran jednajících v dobré víře.
- Čl. 107: Zabavení z důvodu pirátství může být provedeno pouze válečnými loděmi nebo vojenskými letadly anebo jinými loděmi a letadly, které jsou zřetelně označeny a lze je považovat za lodě nebo letadla ve státní službě a k tomuto účelu zmocněné.

3. Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpeč. námořní plavby

- Df. trestných činů (čl. 3): protiprávní a úmyslné jednání osob:
  - Převzetí kontroly nad lodí pomocí násilí, hrozby nebo jiné formy zastrašování;
  - Násilné jednání proti osobě na palubě lodi, pokud takový čin může ohrozit bezpečnou plavbu lodi;
  - Umístění výbušného zařízení nebo látky schopné zničit loď; ...

3. Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpeč.námořní plavby

- Jurisdikce obligatorní:
  - Právo vlajky
  - Teritorialita (území státu, včetně jeho pobřežního moře)
  - Personalita (občanství pachatele)
- Jurisdikce fakultativní:
  - Čin spáchaný apatridou s obvyklým pobytem na území státu
  - Princip pasivní personality
  - Princip ochrany (proti zájmům státu)
- Aut dedere aut judicare
- Možnost trestní jurisdikce podle vnitrostátního práva

4. Rezoluce RB OSN k aktům pirátství u pobřeží Somálska

- Rez. RB 1816 (2008), 2.6.2008
  - Odsouzení všech aktů pirátství a ozbrojené loupeže proti lodím v pobřežních vodách a na volném moři u pobřeží Somálska
  - Výzva všem státům spolupracovat mezi sebou a s IMO, sdílet informace a pomáhat lodí ohroženým útokem pirátů v souladu s mezinárodním právem
  - Rozhodnutí povolit na dobu 6 měs. státům spolupracujícím s TFG v boji proti pirátství vstoupit do somálských pobřežních vod za účelem potlačení pirátství, způsobem v souladu s akcemi dovolenými na volném moři; a použít všech nezbytných prostředků k potlačení činů pirátství a ozbrojené loupeže
- Rez. RB 1838 (2008), 7.10.2008
  - Opakované odsouzení pirátství
  - Výzva státům k rozmístění válečných lodí a letadel u pobřeží Somálska
  - Výzva k použití nezbytných prostředků
  - Ochrana konvojů WFP životně důležitých pro dopravu humanitární pomoci pro obyvatelstvo Somálska
  - Vydání rad a směrnic k preventivním opatřením

4. Rezoluce RB OSN k aktům pirátství u pobřeží Somálska (2)

- Rez. 1846 (2008), 2.12.2008
  - Zopakování obsahu předchozích rezolucí
  - Uvítání iniciativy skupiny států, rozhodnutí NATO a EU zahájit námořní operaci
  - Rozhodnutí povolit na dobu 12 měs. státům spolupracujícím s TFG v boji proti pirátství vstoupit do somálských pobřežních vod za účelem potlačení pirátství, způsobem v souladu s akcemi dovolenými na volném moři; a použít všech nezbytných prostředků k potlačení činů pirátství a ozbrojené loupeže
  - Výzva všem státům, zejm. státům vlajky, přístavu a pobřežním státům, státům příslušnosti obětí a pachatelů, a jiným státům s příslušnou jurisdikcí, aby spolupracovaly při určení jurisdikce, vyšetřování a stíhání osob odpovědných za činy pirátství
  - Výzva smluvním stranám Úmluvy (1988) k plné realizaci závazků podle této úmluvy

4. Rezoluce RB OSN k aktům pirátství (3)

- Rez. 1976 (2011) 11.4.2011
  - Výzva státům a region. MO podporovat trvale udržitelný rozvoj Somálska a trvalé vykořenění pirátství u pobřeží Somálska
  - Výzva státům, aby individuálně nebo v rámci MO zvážily vyšetřování nelegálního rybolovu a nelegálního znečišťování moře
  - ...aby zvýšily koordinaci v boji proti pirátství
  - Kriminalizace pirátství podle vnitrostátního práva
  - Zločin univerzální povahy, proto mají státy stíhat piráty (podezřelé) zadržené u pobřeží Somálska
  - Rozhodla zvážit naléhavě zřízení specializovaných somálských soudů k souzení osob podezřelých z pirátství
- Rez. 2634 (2022), 31.5.2022
  - Odsouzení pirátství a ozbrojené loupeže na moři, včetně vraždy, únosu a braní rukojmí, v Guinejském zálivu
  - Spolupráce států v oblasti a mezinárodního společenství k přijetí opatření k zajištění námořní bezpečnosti

Závěr

- Dotazy a připomínky ?
- Děkuji za pozornost !